

Франк Дювел: «Українці не знають, як поводити себе з мігрантами»

У четвер, 8 квітня, тернопільський Центр соціологічних досліджень провів семінар на тему міграційних процесів, участь у якому взяли науковці з Великобританії. Серед них був і Франк Дювел — доктор соціології, старший науковий співробітник Центру міграційної політики і суспільства (COMPAS) Оксфордського університету, що працює над проектами, які вивчають динаміку міграції. Крім того, Франк Дювел працював також науковим співробітником в Європейському університетському інституті у Флоренції та в університеті Ексетера у Великобританії. Там науковець займався проблемами незаконної імміграції, вивчав питання охорони здоров'я, аспекти міграційної політики і управління в ЄС та на міжнародному рівні тощо. Сьогодні його проекти включають в себе роботи з міграції Схід-Захід та транзитної міграції через територію Туреччини і України.

Зважаючи на актуальність даної проблематики для нашої країни і для Тернополя зокрема, ми вирішили детальніше поспілкуватися з Франком Дювелом про особливості його професійної діяльності, дізнатися його думку як експерта щодо ситуації з міграцією в нашій країні, поцікавитися його враженнями про Україну.

— **Пане Дювел, розкажіть, будь ласка, як складався Ваш кар'єрний шлях до того, як Ви почали працювати в Оксфорді?**

— Сам я родом з Німеччини, зі славного міста Бремен. Там закінчив середню школу, згодом навчався у Бременському університеті за спеціальністю «Соціологія/політологія». Після закінчення університету почав працювати соціальним працівником з іноземними студентами, біженцями, мігрантами. Робота мене дуже захопила, тому через 15 років я вирішив повернутися до університету для написання дисертації на здобуття докторської ступені PhD (в нас це кандидат соціологічних наук, — авт.). Моя робота була присвячена соціальним аспектам переміщення мігрантів в Англію.

В той час знайомий професор запросив мене працювати до Великобританії в університет Ексетера. Там я провів 5 років. Згодом працював в Італії в Європейському університетському інституті, після чого повернувся до Бремени, де й закінчив навчання. А з 2005 року працюю в Оксфордському університеті.

— **Чому Ви обрали професію соціолога?**

— Мене завжди цікавило суспільство загалом, хвилювали його проблеми. Тому часто намагався шукати шляхи їх вирішення, думав, як покращити життя не лише у рідній країні, а й у світі загалом. Саме це й визначило мою майбутню професію.

Іноді, у мене виникають конфузи, пов'язані з моєю роботою. Зокрема, коли я представляюся «доктором», мені доводиться пояснювати дітям, яким саме «доктором» я є, адже вони вважають що «доктор» — це той, хто лікує людей. З одного боку, вони в чомусь праві, бо як «доктор соціології» вивчаю «хвороби» суспільства (міграцію, злочинність, наркотики) і намагаюсь лікувати їх.

— **Над чим конкретно Ви сьогодні працюєте? Як Ваша робота пов'язана з Україною?**

— Сьогодні я працюю над двома

проектами з програмою консорціуму EUMAGINE (складається із семи партнерів: Університету Антверпену (Бельгія, координатор), Оксфордського університету (Велика Британія), Міжнародного інституту досліджень проблем миру в Осло (Норвегія), Університету Кос (Туреччина), Університету Мохамеда V (Марокко), Центру Соціологічних досліджень (Україна) та Університету Шейха Анта Діопа де Дакара (Сенегал)), який вивчає вплив знань про права людини та демократію на міжнародну міграцію.

Задля досягнення поставленої мети, консорціум EUMAGINE буде вивчати чотири основні країни — Марокко, Сенегал, Туреччину й Україну. Дослідження дасть уявлення про те, як судження про права людини та демократію пов'язані зі сподіваннями та рішеннями щодо міграції.

Перший проект стосується нелегальної міграції з країн третього світу через Україну в ЄС. Ми намагаємось зрозуміти, чому біженці не хочуть залишатися в Україні, а намагаються потрапити до Європи. Як нам вдалося з'ясувати, причин безліч. Наприклад, багато людей, які прибувають в Україну, мають родичів і друзів в країнах Західної Європи і хочуть жити разом з ними. Дехто, можливо, і хотів би залишитися у Вашій державі, проте це надто важко зробити легально, адже ті люди не мають прописки, права на роботу, не можуть орендувати житло. Деякі мігранти говорять про расизм та ксенофобію, особливо у столиці Вашої держави. В інших містах така проблема зустрічається рідше.

Крім того, на мою думку, українці ще не знають, як себе поводити з новими мігрантами — з людьми, які відрізняються від них кольором шкіри, культурою, традиціями. Незважаючи на те, що хоч Україна й мультинаціональна держава (тут проживають росіяни, румуни, татари, інші), Ваші люди разом з тим не знають, як їм ставитися до вихідців з Африки, В'єтнаму, Індії. Саме тому суспільству потрібно роз'яснювати позитивні сторони міграції, адже мігранти приносять Україні багато користі: вони працюють, сплачують податки, започатковують бізнес. Багато мігрантів стають вченими, лікарями, педагогами, юристами, політиками тощо. Загалом, позитивний досвід міграції полягає в тому, що у корінних мешканців завдяки спілкуванню з іноземцями розширюється світогляд, з'являються нові ідеї, розвивається культура.

Другий проект вивчає думку суспільства про міграцію як явище. Ми вивчаємо мотиви міграції українців в ЄС та Росію, що спонукає їх туди їхати.

Крім того, ми також враховуємо, що люди, які мають намір емігрувати, повинні бути проінформовані про всі аспекти еміграції: наприклад, які умови проживання у тій чи іншій країні, яке там навчання, медичне обслуговування, заробітна плата тощо.

— **Хто повинен роз'яснювати всі ці нюанси?**

— В багатьох європейських країнах цими питаннями займається Міністерство праці та соціальної політики, а також локальні центри зайнятості. Ви можете звернутися туди і вам нададуть інформацію про всі можливі вакансії в інших країнах, а також про вартість проживання, навчання, медичного обслуговування тощо. Після цього ви вже можете обирати, що саме вам підходить: так, можливо, в якійсь країні нижча заробітна плата, проте там можна дати гарну освіту дітям і т.д.

— **З яких європейських країн України варто брати приклад стосовно міграції?**

— На мою думку, найкращий досвід, який можна перейняти Україні, це досвід Іспанії та Португалії. Адже ще не так давно у цих країнах явище міграції також було новим, проте вони швидко і грамотно запровадили усі необхідні процедури і наразі проводять дуже виважену міграційну політику.

— **Новий візовий кодекс ЄС вступив в силу з 1 квітня, як він вплине на міграційні процеси?**

— Я маю надію, що нові правила допоможуть українцям простіше, легше і дешевше подорожувати Європою. Особисто мені дуже подобаються ідеї європейської інтеграції, відкритих кордонів. Я не підтримую ніяких нових перепон між Сходом і Заходом Європи.

— **Ви живете і працюєте у Великобританії. Чи вважаєте себе мігрантом?**

— Справді, хоч я і живу та працюю в Англії, добре знаю мову, сплачую податки, цікавлюся британською політикою, проте все ж почуваюся іноземцем. Навпевно, причина в тому, що все-одно існує певний мовний бар'єр. Крім того, тут інше мислення тощо.

— **Ви також жили і працювали в багатьох країнах, а де Вам було найкомфортніше?**

— Кожна країна гарна по-своєму. Звичайно, якщо зважати на економічні мотиви, то працювати краще у Великобританії, за якістю життя переважає Італія, проте найближчою мені є Німеччина, адже це моя батьківщина, там мої друзі і рідні.

Знаєте, якщо б у мене була можливість, то я б хотів жити одночасно у цих трьох країнах. На сьогодні це європейські перспективи і європейські ідеї життя. Навпевно, з цією метою Європа й інтегрується.

— **Над українською тематикою Ви вже працюєте 4 роки. Які Ваші враження про Україну та українців? Що**

змінилося за цей період?

— Коли я вперше потрапив в Україну, я дуже нервував, адже не володів мовою, не мав знайомих, одним словом, не знав чого очікувати. Тепер я вже «познайомився» з Вашою країною: трохи розумію мову, ознайомився з побутом, традиціями. У мене з'явилися знайомі в Києві, Ужгороді, Вінниці, Мукачеві, а тепер і в Тернополі.

Щодо того, що змінилося за ці 4 роки, то, на жаль, хочу зазначити, що інфраструктура не покращилася. Іноземцям дуже важко орієнтуватися в українських містах: вони не знають, як добратися до місця призначення, адже у вас досі немає карт на зупинках, інформаційних буклетів, довідкових центрів.

— **А які у Вас враження від нашого міста? На Ваш погляд, які найбільші проблеми Тернополя?**

— На мою думку, одна з найбільших проблем — це відсутність хорошого громадського транспорту, а також швидкого і зручного залізничного сполучення між містами. Так, в Європі щогодини курсує швидкісний поїзд, який сполучає міста. Наприклад, за кордоном, аби подолати відстань від Тернополя до Львова, у мене пішло б близько години. У вас же потяги ходять рідко, крім того, дуже повільно. Ось мені потрібно було добратися з Тернополя до Ужгорода (344 км). В Англії на таку подорож я б затратив 3-4 години, у Німеччині — 4,5 години. В Україні ж я витрачаю цілий день: спершу потягом до Львова, потім пересадка на потяг до Ужгорода, який теж іде повільно. В результаті — витрачаю мало не цілий день.

Крім того, якість системи громадського транспорту у вас теж незадовільна. Адже в деяких країнах, у яких погано розвинута залізнична мережа, використовують міжміське автобусне сполучення: щогодини можна потрапити на автобусі з одного міста в інше. Звичайно, для цього потрібно мати хороші дороги. І ось тут впливає ще одна ваша найбільша проблема — це фактично відсутність доріг.

— **Зважаючи на сказане вище, як Ви гадаєте, чи можливе проведення в Україні ЄВРО-2012?**

— В принципі, можливо. Потрібно лише підготувати туристів, аби вони планували на переїзд між містами вдвічі більше часу, ніж вдома, знали, що готельних номерів недостатньо і вони досить дорогі для простих європейців, тому поселятися краще у приватному секторі. (Наприклад, в Києві я постійно орендую квартири, а не проживаю в готелі).

— **Наостанок, пане Дювел, що таке щастя в розумінні європейця і Ваші побажання нашим читачам?**

— Насамперед потрібно думати не про гроші, а про якість життя, адже щастя не залежить від економічного розвитку держави, проблеми людей подібні в усьому світі. Впевнений, що якщо ви працюватимете і будете прагнути змін, то через 20-30 років Україна таки досягне європейського рівня життя.

Професор з Оксфорда з колегами